

RAPORT DOTYCZĄCY SYTUACJI FINANSOWEJ DOMÓW MAKLERSKICH W 2016 ROKU

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

WARSZAWA, MAJ 2017

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP.....	3
I. PODSTAWOWE INFORMACJE O RYNKU DOMÓW MAKLESKICH	4
II. WYNIKI FINANSOWE DOMÓW MAKLESKICH.....	4
III. PRZYCHODY DOMÓW MAKLESKICH	6
IV. KOSZTY DOMÓW MAKLESKICH	7
V. AKTYWA OGÓŁEM I KAPITAŁY WŁASNE	8
VI. NORMY OSTROŻNOŚCIOWE	9
PODSUMOWANIE	12
SPIS TABEL	14
SPIS WYKRESÓW.....	14

Wstęp

Raport poświęcony jest sytuacji finansowej domów maklerskich w roku 2016. Podstawę oceny kondycji finansowej sektora domów maklerskich stanowiły informacje przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego przez domy maklerskie w sprawozdaniach miesięcznych (MRF) przedstawiające ich sytuację finansową oraz raporty, które prezentują dane dotyczące spełniania norm adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie.

Zamieszczone dane porównawcze z lat ubiegłych z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat pochodzą z jednostkowych zbadanych sprawozdań finansowych sporządzonych za 2014 i 2015 rok, a w przypadku podmiotów sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z MSR/MSSF, z raportów uzupełniających – informacji o wybranych danych finansowych, stanowiących zestawienie danych z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat w układzie właściwym dla polskich standardów rachunkowości.

W raporcie znajdują się również informacje pochodzące z raportów bieżących informujących o naruszeniu norm adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie.

Z uwagi na niespójność okresów sprawozdawczych z prezentowanymi danymi bilansowymi i rachunku zysków i strat został wyłączony dom maklerski, który przyjął za rok obrotowy okres od 1 kwietnia do 31 marca, zaś jego wielkość mierzona sumą bilansową nie jest istotna dla obrazu rynku domów maklerskich.

I. Podstawowe informacje o rynku domów maklerskich

Według stanu na 31.12.2016 r. działalność maklerską prowadziło 46 domów maklerskich o zróżnicowanym zakresie działalności. W 2016 r. działalność zakończyło 6 domów maklerskich poprzez przeniesienie działalności do banku bądź TFI lub na mocy decyzji KNF o cofnięciu zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej. W 2015 r. powstał jeden dom maklerski, który faktyczną działalność operacyjną rozpoczął dopiero w 2016 r.

Wśród domów maklerskich według stanu na 31.12.2016 r. 26 podmiotów przechowywało instrumenty finansowe lub środki pieniężne klientów. Podmioty te z reguły wykonują również znacznie szerszy zakres czynności, a w związku z tym mają większe możliwości zróżnicowania źródeł generowania przychodów.

Na dzień 31.12.2016 r. domy maklerskie prowadziły 838 793 rachunki instrumentów finansowych, na których przechowywane były instrumenty finansowe o łącznej wartości 79 553 291 tys. zł. Na rachunkach pieniężnych znajdowały się środki pieniężne klientów w kwocie 3 329 056 tys. zł. Aktywa klientów przechowywane w domach maklerskich osiągnęły łączną wartość 82 882 347 tys. zł (spadek w stosunku do 2015 r. o 26,33%).

W 2016 roku działalność polegającą na zarządzaniu aktywami klientów prowadziło 17 domów maklerskich. Na dzień 31.12.2016 r. podmioty te zarządzały aktywami o łącznej wartości 1 398 534 tys. zł, co stanowiło spadek o 95,92% w stosunku do danych na 31.12.2015 r.

Powyższy spadek w głównej mierze wynika z przeniesienia działalności maklerskiej niektórych domów maklerskich do towarzystw funduszy inwestycyjnych.

II. Wyniki finansowe domów maklerskich

Pomimo, iż w 2016 r. domy maklerskie zanotowały łącznie stratę na działalności maklerskiej w wysokości 156 162 tys. zł, to zyski z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu oraz instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży, pozwoliły na wygenerowanie łącznego zysku netto sektora domów maklerskich w kwocie 200 966 tys. zł.

Zestawienie przychodów i kosztów oraz wyników finansowych sektora domów maklerskich w latach 2014 -2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1: Przychody, koszty i wyniki finansowe sektora domów maklerskich w latach 2014-2016 (dane w tys. zł)

	2014*	2015*	2016**	Zmiana 2015/2014 w %	Zmiana 2016/2015 w %
I. Przychody z działalności maklerskiej	969 530	985 181	727 636	1,61%	-26,14%
I.1. Prowizje	668 726	715 398	557 387	6,98%	-22,09%
II. Koszty działalności maklerskiej	1 001 888	1 038 532	883 797	3,66%	-14,90%
III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I-II)	-32 357	-53 351	-156 162	-64,88%	-192,71%
IV. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do obrotu	355 798	402 530	415 296	13,13%	3,17%
V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	63 262	39 556	73 887	-37,47%	86,79%
VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV-V)	292 536	362 974	341 409	24,08%	-5,94%
VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2 526	2 207	2 173	-12,63%	-1,52%
VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-	-	156	0,00%	100,00%
IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności (VII-VIII)	2 526	2 207	2 017	-12,63%	-8,60%
X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	133 206	144 265	27 344	8,30%	-81,05%
XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	2 302	21 562	1 918	836,66%	-91,10%
XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X-XI)	130 904	122 703	25 426	-6,26%	-79,28%
XIII. Pozostałe przychody operacyjne	34 301	32 798	28 017	-4,38%	-14,58%
XIV. Pozostałe koszty operacyjne	17 647	15 547	22 698	-11,90%	46,00%
XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności	-16 366	7 668	-3 951	146,85%	-151,53%
XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII-XIV+XV)	393 896	459 416	213 978	16,63%	-53,42%
XVII. Przychody finansowe	102 451	79 111	53 769	-22,78%	-32,03%
XVIII. Koszty finansowe	25 754	23 197	14 200	-9,93%	-38,79%
XIX. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (XVI+XVII-XVIII)	470 592	513 616	262 694	9,14%	-48,85%
XX. Zyski nadzwyczajne	-	-	-	0,00%	0,00%
XXI. Straty nadzwyczajne	-	-	-	0,00%	0,00%
XXII. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI)	470 592	514 942	243 237	9,42%	-52,76%
XXIII. Podatek dochodowy	69 649	80 132	52 581	15,05%	-34,38%
XXIV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-71	-256	2	-260,56%	100,66%
XXV. Zysk (strata) netto (XXII-XXIII-XXIV)	401 015	434 465	200 966	8,34%	-53,74%

*dane ze zbadanych sprawozdań finansowych domów maklerskich

**dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

Porównując wyniki domów maklerskich które prowadziły działalność zarówno na koniec 2015 roku i na koniec 2016 roku, przychody z działalności maklerskiej wzrosły z poziomu 695 849 tys. zł do 727 636 tys. zł czyli o 4,57%, natomiast koszty działalności maklerskiej wzrosły z poziomu 838 462 tys. zł do 883 797 tys. zł czyli o 5,41%. Wynik netto ww. domów maklerskich uległ obniżeniu o 10,34%, z poziomu 224 135 tys. zł w 2015 r. do 200 966 tys. zł w 2016 r.

III. Przychody domów maklerskich

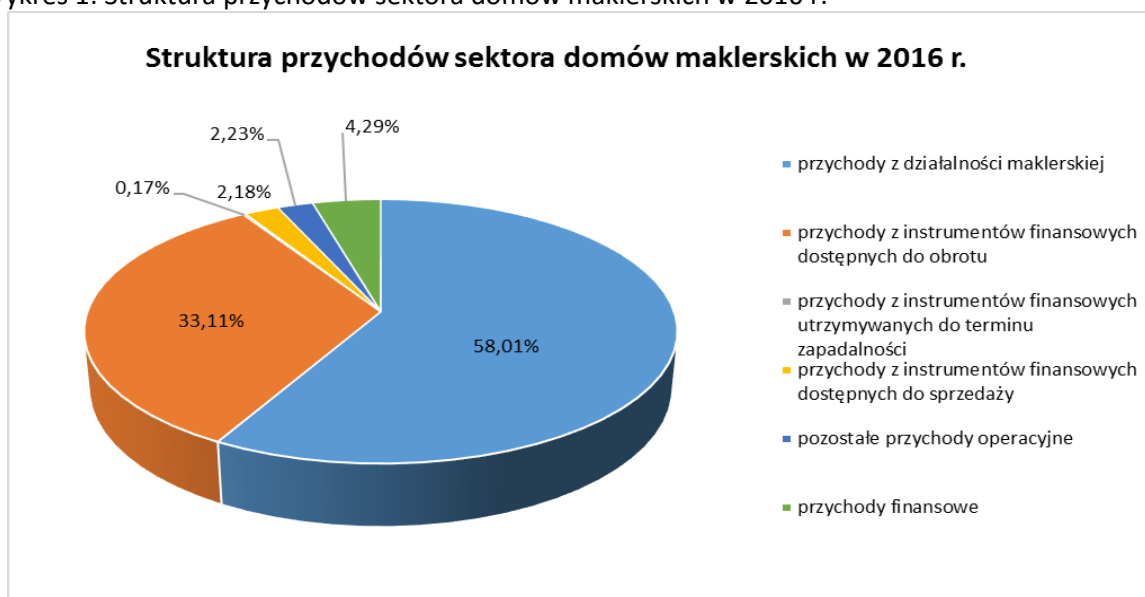
Przedstawiona poniżej struktura przychodów domów maklerskich uwzględnia następujące grupy przychodów:

1. przychody z działalności maklerskiej,
2. przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu,
3. przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności,
4. przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży,
5. pozostałe przychody operacyjne,
6. przychody finansowe.

W strukturze przychodów przychody związane z rozwiązaniem rezerw lub zmniejszeniem odpisów na należności ujęto w pozycji pozostałe przychody operacyjne.

Strukturę przychodów sektora domów maklerskich w 2016 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1: Struktura przychodów sektora domów maklerskich w 2016 r.

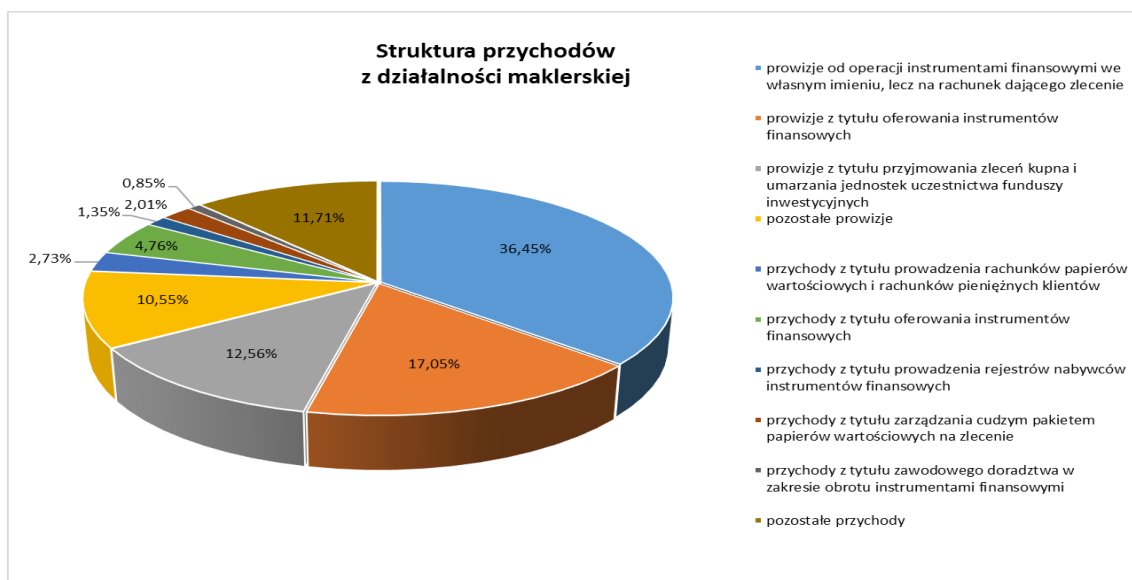

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

Najwyższe przychody w 2016 r. osiągnęły domy maklerskie w obszarze przychodów z działalności maklerskiej. Poziom tej kategorii przychodów wyniósł 727 636 tys. zł.

Strukturę przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2016 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2: Struktura przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2016 r.

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

W ramach przychodów z działalności maklerskiej najwyższe przychody stanowiły prowizje od operacji instrumentami finansowymi we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie w kwocie 265 192 tys. zł oraz przychody z tytułu oferowania instrumentów finansowych w kwocie 124 050 tys. zł.

Drugą co do wielkości główną kategorią przychodów w 2016 r. były przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu w kwocie 415 296 tys. zł.

IV. Koszty domów maklerskich

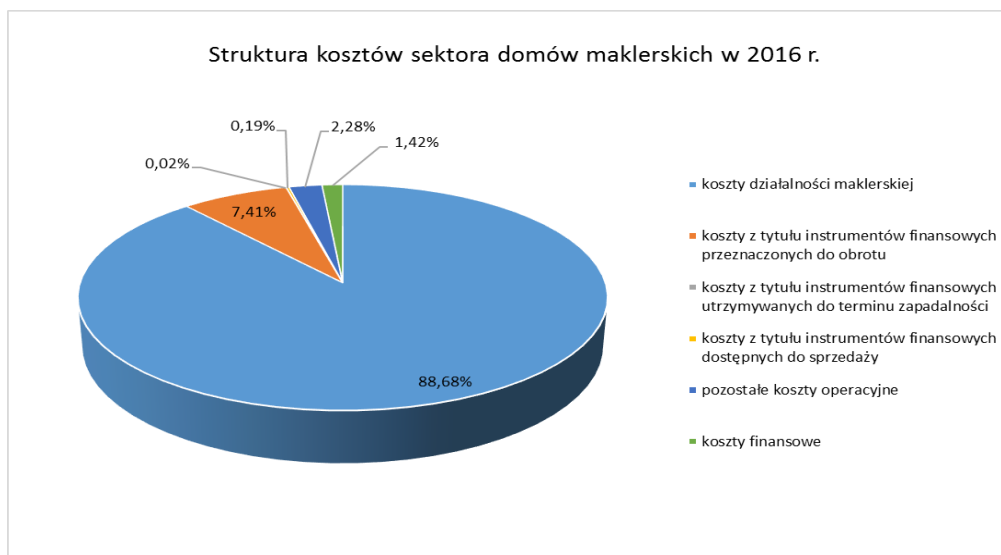
Przedstawiona poniżej struktura kosztów domów maklerskich uwzględnia następujące grupy kosztów:

1. koszty z działalności maklerskiej,
2. koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu,
3. koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności,
4. koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży,

5. pozostałe koszty operacyjne,
6. koszty finansowe.

Strukturę kosztów sektora domów maklerskich w 2016 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3: Struktura kosztów sektora domów maklerskich w 2016 r.

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

Kategoriami o najwyższym poziomie kosztów są: koszty działalności maklerskiej, obejmujące koszty funkcjonowania podmiotu, w kwocie 883 797 tys. zł (z czego 33,68% stanowiły wynagrodzenia a 18,40% pozostałe koszty rzeczowe), oraz koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu, w kwocie 73 887 tys. zł.

Poziom kosztów z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu kształtowany jest przez straty ze sprzedaży/umorzenia instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu.

V. Aktywa ogółem i kapitały własne

W 2016 r. wartość aktywów ogółem domów maklerskich obniżyła się o 17,34% w stosunku do roku 2015 i osiągnęła poziom 6 247 508 tys. zł. Poziom kapitałów własnych domów maklerskich spadł o 23,00% w stosunku do roku 2015 osiągając poziom 1 723 981 tys. zł.

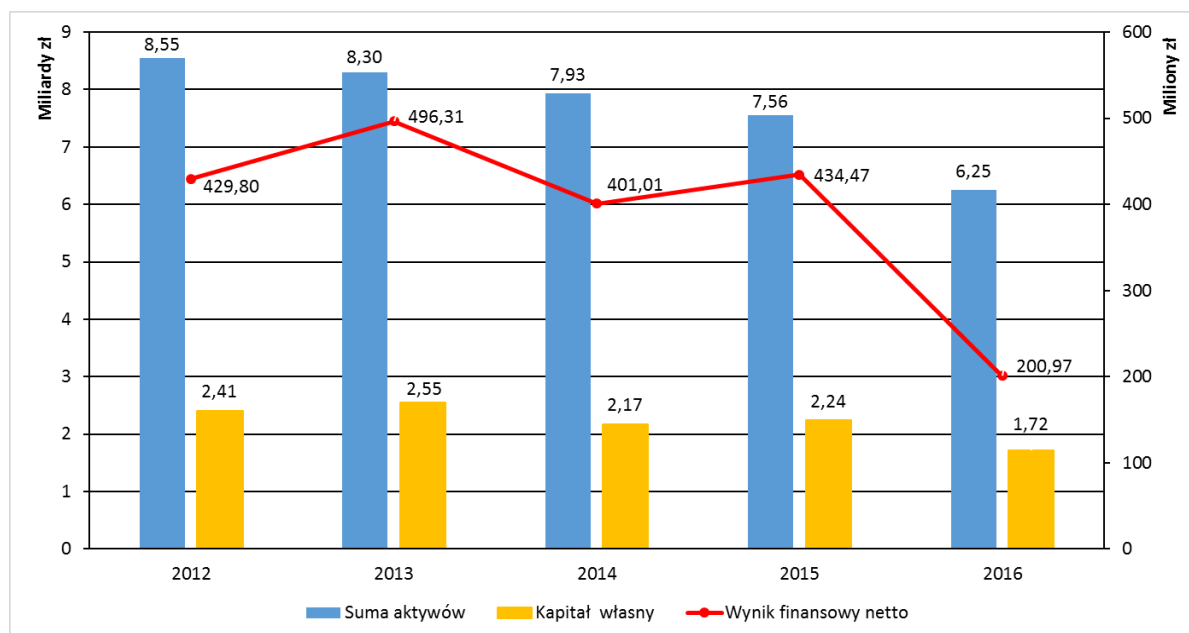
Należy wskazać, że aktywa ogółem domów maklerskich obejmują także środki pieniężne klientów zgromadzone na rachunkach bankowych. Wpływ na zmniejszenie wartości aktywów domów maklerskich miało między innymi przeniesienie działalności maklerskiej pięciu

domów maklerskich do innych podmiotów tj. do banków lub towarzystw funduszy inwestycyjnych, a także cofnięcie licencji jednemu z domów maklerskich.

Relację kapitału własnego do sumy aktywów w latach 2012 – 2016 obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4: Kapitał własny, suma aktywów, wynik finansowy netto sektora domów maklerskich w latach 2012-2016

Źródło: opracowanie własne

Na spadek wyniku finansowego na przełomie lat 2015-2016 wpływ miały istotne zmiany w sektorze. Przedstawione powyżej dane uwzględniają fakt zakończenia w trakcie 2016 r. prowadzenia działalności maklerskiej przez Aforti Securities S.A., BZ WBK Asset Management S.A., Dom Maklerski mBanku S.A., ING Securities S.A., mWealth Management S.A. oraz Pioneer Pekao Investment Management S.A.

VI. Normy ostrożnościowe

VI.a Adekwatność kapitałowa

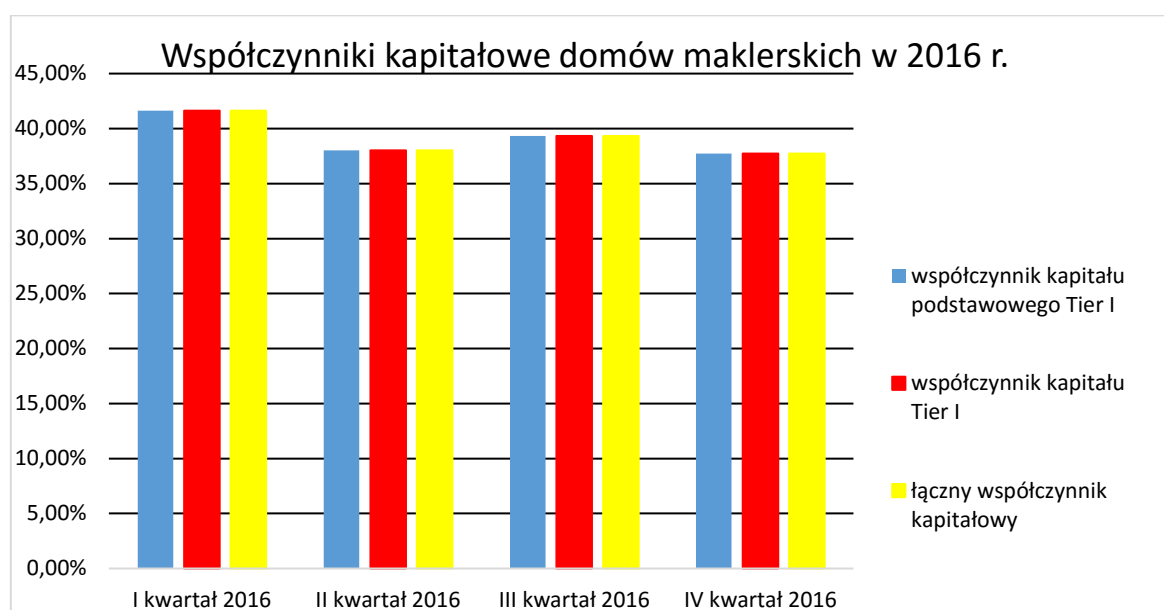
Na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE Nr L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r. z późn. zm.; dalej: Rozporządzenie CRR) oraz domy maklerskie zobowiązane są do utrzymywania:

- 1) współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie nie niższym niż 4,5%,
- 2) współczynnika kapitału Tier I na poziomie nie niższym niż 6%,
- 3) łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie nie niższym niż 8%.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami trzy domy maklerskie, z uwagi na zakres prowadzonej działalności, nie są objęte normami adekwatności kapitałowej, tzn. nie wyznaczają poziomu funduszy własnych, łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i kapitału wewnętrznego.

Poziom spełniania wymogów adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie w poszczególnych kwartałach 2016 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5: Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich w poszczególnych kwartałach 2016 r.

Źródło: opracowanie własne

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I rozumiany jest jako procentowy udział sumy kapitału podstawowego Tier I wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Współczynnik kapitału Tier I rozumiany jest jako procentowy udział sumy kapitału Tier I wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Łączny współczynnik kapitałowy rozumiany jest jako procentowy udział funduszy własnych wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich jako ogółu w 2016 r. kształtowały się powyżej wymaganych poziomów. Należy także podkreślić, że 99,23% funduszy własnych sektora domów stanowił kapitał podstawowy Tier I.

Zgodnie z art. 98 ustawy o obrocie kapitał założycielski domu maklerskiego wynosi co najmniej równowartość w złotych kwoty 125 000 EUR, z zastrzeżeniem, iż w przypadku:

- domów maklerskich, które nie prowadzą rachunków papierów wartościowych, zbiorczych i pieniężnych wymóg ten wynosi równowartość w złotych kwoty 50 000 EUR,
- domów maklerskich, które nabywają lub zbywają na własny rachunek instrumenty finansowe oraz świadczą usługi w wykonywaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe wymóg ten wynosi równowartość w złotych kwoty 730 000 EUR.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. wszystkie domy maklerskie posiadały kapitały założycielskie powyżej minimalnych wymogów dotyczących kapitału założycielskiego.

Mediana współczynnika pokrycia kapitałów założycielskich rozumianego jako stosunek kapitału założycielskiego domu maklerskiego do minimalnego poziomu kapitałów założycielskich wynikających z obowiązujących domy maklerskie przepisów wyniosła 10,02, co oznacza, że połowa z ww. domów maklerskich posiada kapitał założycielski 10 krotnie przekraczający minimalny kapitał założycielski.

Podsumowanie

Rok 2016 zakończył się dla domów maklerskich spadkiem wyniku finansowego netto o 53,74% w porównaniu do roku 2015. W dużej mierze było to związane z procesem przenoszenia działalności maklerskiej do innych podmiotów funkcjonujących w grupach kapitałowych (banków i towarzystw funduszy inwestycyjnych). W związku z faktem, iż sytuacja na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. nie uległa znaczącej zmianie, część podmiotów zwiększyła obroty na transakcjach na instrumentach finansowych oraz na oferowaniu instrumentów finansowych. W 2016 r. przychody z tytułu działalności maklerskiej spadły o 26,14%, przy jednoczesnym spadku kosztów z działalności maklerskiej o 14,90%. W ramach przychodów z działalności maklerskiej największe zwiększenie przychodów odnotowano w odniesieniu do:

- przychodów z tytułu oferowania instrumentów finansowych – wzrost o 85,55% w porównaniu do roku 2015,
- pozostałych przychodów - wzrost o 17,81% w porównaniu do roku 2015.

Pomimo wzrostu przychodów z ww. kategorii na spadek ogólnego wyniku z działalności maklerskiej wpływ miało zmniejszenie:

- przychodów z tytułu zarządzania cudzym majątkiem o 87,63% w stosunku do 2015 r.,
- przychodów od operacji instrumentami finansowymi we własnym, lecz na rachunek dającego zlecenie o 32,37% w stosunku do poprzedniego roku,
- przychodów z tytułu przyjmowania zleceń kupna i umarzania jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych o 29,08% w stosunku do 2015 r.

Podkreślenia wymaga, iż przedstawione powyżej dane uwzględniają fakt zakończenia w trakcie 2016 r. prowadzenia działalności maklerskiej przez 6 podmiotów, które co do zasady charakteryzowały się dobrą sytuacją finansową i posiadały stosunkowo wysokie kapitały własne. Wśród 43 domów maklerskich prowadzących działalność maklerską zarówno na dzień 31.12.2015 r., jak i na dzień 31.12.2016 r.:

- w 2016 r. wzrost przychodów z tytułu prowizji od operacji instrumentami finansowymi we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie w porównaniu do 2015 r. odnotowało 8 z 27 podmiotów świadczących takie usługi,

- w 2016 r. wzrost przychodów z tytułu zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych odnotowało 3 z 16 podmiotów świadczących takie usługi,

- w 2016 r. wzrost przychodów z tytułu oferowania instrumentów finansowych odnotowało 8 z 32 podmiotów świadczących takie usługi.

W 2016 r. do 18 podmiotów zwiększyła się liczba domów maklerskich, która poniosła stratę, podczas gdy w 2015 r. stratę odnotowało 15 podmiotów. Łączna wartość straty wygenerowana przez ww. 18 domów maklerskich osiągnęła wartość 26,5 mln zł, podczas gdy w 2015 r. strata 15 podmiotów wyniosła 30,5 mln zł.

Zysk na koniec 2016 r. wygenerowało 27 podmiotów, podczas gdy na koniec 2015 r. zysk netto odnotowały 34 podmioty. Łączna wartość zysku wygenerowana przez ww. 27 domów maklerskich osiągnęła wartość 227,4 mln zł, podczas gdy w 2015 r. zysk 34 podmiotów wyniósł 465,1 mln zł.

Z 45 domów maklerskich, które funkcjonowały zarówno w 2015 r., jak i w 2016 r., 18 podmiotów osiągnęło wynik finansowy netto niższy, a 27 podmiotów wynik wyższy od wyniku finansowego netto z 2015 r. Z uwagi na niespójność okresów sprawozdawczych z prezentowanych danych bilansowych i rachunku zysków i strat został wyłączony dom maklerski, który przyjął za rok obrotowy okres od 1 kwietnia do 31 marca, zaś jego wielkość mierzona sumą bilansową nie jest istotna dla obrazu rynku domów maklerskich.

W zakresie spełniania norm adekwatności kapitałowej należy wskazać, że kapitały domów maklerskich jako grupy znacząco przewyższały minimalne poziomy określone przez Rozporządzenie CRR. Łączny współczynnik kapitałowy domów maklerskich na koniec 2016 r. kształtował się na poziomie 42,41%.

Również w przypadku współczynnika pokrycia minimalnego kapitału założycielskiego, poziom tego współczynnika w połowie populacji domów maklerskich przekroczył wartość 10, co wskazuje, iż znacząca część sektora domów maklerskich, istotnie przekracza minimalne wymogi wynikające z obowiązujących przepisów prawa.

Spis tabel

Tabela 1: Przychody, koszty i wyniki finansowe sektora domów maklerskich w latach 2014-2016 (dane w tys. zł)	5
--	---

Spis wykresów

Wykres 1: Struktura przychodów sektora domów maklerskich w 2016 r.	6
Wykres 2: Struktura przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2016 r.	7
Wykres 3: Struktura kosztów sektora domów maklerskich w 2016 r.	8
Wykres 4: Kapitał własny, suma aktywów, wynik finansowy netto sektora domów maklerskich w latach 2012-2016	9
Wykres 5: Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich w poszczególnych kwartałach 2016 r.	10